

4. *Mishkin, F., The Economics of Money Banking and Financial Markets*, Reading, MA, Addison-Wesley, 1997 — 737 с.
5. *Чернавский Д. С.* Синергетика и информация (динамическая теория информации) — М.: Едиториал УРСС, 2004. — 288 с
6. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: Науково-аналітичні матеріали. Вип. 11 / В. С. Стельмах, В. І. Міщенко та ін. — К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2008. — 286 с.
7. *Dewatripont, M. and Tirole, Jean (1994), The Prudential Regulation of Banks*, Cambridge, MA and London, MIT Press. — 276 с.
8. *Paroush, J.*, «The Domino Effect and the Supervision of the Banking Systems», *43 Journal of Finance*, 1988, с. 1207-1218.
9. *Ivaciв I. Б, Максимова А. В.* Макроекономічне стрес-тестування банків: сутність, підходи та основні етапи. // Фінанси, облік і аудит: Зб. наук. пр. / Відп.ред. А. М. Мороз. — 2011. — Вип. 18.
10. *Hubbard, R. Glenn*, *Financial Markets and Financial Crises*, Chicago, University of Chicago Press, 1991. — 404 с.

Стаття надійшла до редакції: 17 квітня 2012 р.

УДК 368.91(467)

С. С. Осадець, д-р екон. наук, проф.,
професор кафедри страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАХОВОЇ СПРАВИ

АННОТАЦИЯ В статье рассматриваются возможности значительного возрастания объемов страховых услуг и их удешевления за счет повышения уровня капитализации страховых компаний, совершенствования структуры страхового рынка, повышения уровня информационного/научного и кадрового обеспечения страхового дела.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: модернизация страхования, капитализация компаний, научное и кадровое обеспечение, инновационный фонд.

ABSTRACT The article deals with the possibilities of considerable growth of the volume of insurance services and the decrease of their costs due to the increased level of the insurance companies capitalization, enhancement of the insurance market structure and improvement of informative, scientific as well as human capital provision of the insurance companies.

KEY WORDS: modernization of insurance, companies' capitalization, scientific support, innovation fund.

АНОТАЦІЯ У статті розглянуто можливості значного зростання обсягу страхових послуг і їх здешевлення за рахунок підвищення рівня капіталізації страхових компаній, удосконалення структури страхового ринку, підвищення рівня інформаційного, наукового і кадрового забезпечення страхової справи.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: модернізація страхування, капіталізація компаній, наукове і кадрове забезпечення страхового бізнесу.

Об'єктивна необхідність страхування ґрунтовно доведена наукою і багатовіковою практикою. За даними міжнародної статистики загальна сума зібраних у світі за рік страхових премій сягає майже \$ 4,5 трлн, з них біля 60 % припадає на страхування життя. Щорічно обсяг наданих страхових послуг зростає на 3—6 %. На пересічного мешканця нашої планети, припадає \$ 642 страхових премій.

Як виглядає на цьому фоні Україна, яка має в основному сприятливий природно-кліматичний потенціал і високий рівень грамотності населення? Проте питома вага України в світовій чисельності населення останні десятиліття зменшується і зараз сягає 0,067 %. Сума чистих страхових премій за 2011 р. досягла в доларовому еквіваленті 2250 млн, що в розрахунок на душу населення склало лише \$ 49. При цьому використано на виплати страхувальникам 26 %. Отже, має місце ввідставання країни від середнього світового рівня страхування в 13 разів [4, с. 25—26]. Варто зазначити, що в сусідніх постсоціалістичних країнах Польщі, Росії, Угорщині, Словачії, ці показники значно кращі.

За 20-річний період функціонування страховий ринок України не забезпечував споживачів послугами навіть на рівні останніх років СРСР. Тоді (1988 р.) питома вага страхування у ВВП дорівнювала 2,5 %, а переважною частиною в ній було страхування життя. У 2011 р. ці показники склали в Україні відповідно лише 1,3 %, у т.ч. по страхуванню життя — 0,1 %.

Повстає питання, що ж гальмує розвиток страхування в нашій країні? Не рідко таку ситуацію пояснюють низьким рівнем доходів підприємств і населення, відсутністю належної страхової культури серед громадян, недоліками в правовому регулюванні страхової діяльності, нестачею іноземних інвестицій. Названі фактори мають безумовно негативний вплив на розвиток страху-

вання. Позначилися в останні роки і кризові явища в економіці. Проте не лише це стримує розвиток страхування.

Серйозно позначилося те, що при започаткуванні страхового ринку в Україні було дозволено створювати і дрібні, практично фінансово не дієздатні страхові товариства. Так, мінімальний статутний капітал був визначений Декретом України «Про страхування» (1993 р.) у розмірі еквівалентному \$ 5000. Це менше вартості самого дешевого автомобіля, придатного для страхування. Уже через три роки кількість зареєстрованих страховиків в Україні перевищила 800. У наступні роки мінімальний розмір статутного капіталу кілька разів змінювався і зараз складає для компаній із загальних видів страхування 1 000 000 євро, для компаній зі страхування життя — 1 500 000 євро. Кілька десятків компаній фактично мають значно вищий розмір статутного і власного капіталу. Зростання вимог до капіталізації компаній призвело до деякого скорочення їх кількості. Проте цей процес відбувається надто повільно.

Кількість страховиків в Україні в 4—5 разів перевищує реальну потребу. Так, у Польщі зараз біля 80 страховиків. Вони в сукупності надають страхових послуг у 4 рази більше, ніж їх отримують українські страхувальники. Навіть у Китаї кількість страховиків менша ніж в Україні. Обсяг страхових послуг у КНР у 2010 р. перевищив \$215 млрд, з них більше 70 % припадало на страхування життя. На одного мешканця сплачено \$158 страхових премій, або в 3 рази більше ніж приходилося на пересічного українця. Цікаво, що мінімальний статутний капітал китайських страховиків, які мають ліцензію для діяльності на території країни, складає \$60 млн. Приблизно в 4—6 разів більші ніж у нас вимоги до мінімальних статутних капіталів у країнах ЄС.

В Україні станом на початок 2012 р. було зареєстровано 442 страховики, з них 64 орієнтовані на страхування життя. При цьому ще значна кількість компаній, що перебувають в Державному реєстрі фінансових установ, фактично не здійснює страхових операцій. Думається, що Нацкомфінпослуг слід було б очистити реєстр від «мертвих душ». Надалі варто передбачити порядок, за якого страхова компанія, яка більше трьох років реально не зай-мається страховою діяльністю або займає менше 0,5 % ринку, по-винна позбавлятися статусу страховика з відкликанням ліцензії.

Більшість малопотужних страховиків є фінансово нестабільними, що негативно позначається на формуванні довіри до страхового ринку в цілому. Очікувалося на більш активний процес поглинання малих компаній великими та перетворення дрібних страховиків у брокерські контори, аварійних комісарів та інші посередницькі формування. Проте цього не сталося. Одна з причин невиправдано несприятливі умови для існування брокерів. На всю країну їх усього біля 60. До цього призвели помилки в податковій політиці, в організації розрахунків за надані брокерами послуги. Мали місце прикрі випадки вимоги регулятора, щоби комісійна винагорода брокерам виплачувалася безпосередньо страхувальниками і не компенсувалася страховиками. Такий порядок породжує в частині комісійної винагороди подвійну плату за страхування, що природно стримує розвиток брокерства. Між тим, судячи по зарубіжному досвіду саме брокери могли б краще всього задовольняти потреби споживачів страхових послуг. По-перше, брокер може надати потенційним страхувальникам, особливо юридичним особам, консультації по широкому спектру питань, пов'язаних з ризик-менеджментом. По-друге, брокер володіє інформацією про умови надання послуг, а також фінансовий стан усіх страхових компаній. Він може запропонувати своєму клієнту оптимальний варіант захисту. По-третє, брокер надає страхувальнику допомогу у разі потреби внесення змін до договору страхування, оформлення страхового випадку тощо.

Зараз ситуація склалася так, що понад 70 % усіх страхових компаній зосереджено в Києві. Намір їх одночасно працювати в усіх регіонах призводить до невиправданого створення в багатьох відносно невеликих містах по 5 і більше філій різних страхових організацій, орієнтованих на одне й те ж страхове поле. Розвиток сітки посередників, і в першу чергу брокерів, могло б сприяти упорядкуванню кількості і дислокації дирекцій, філій і представництв страхових компаній в областях і районах.

У більшості країн страховий бізнес є економічно дуже вигідним як для страховиків, так і користувачів їхніми послугами. Рівень рентабельності в цій галузі значно вище середньої по економіці. Тому тут ішов процес швидкого освоєння страхового поля. Інша ситуація в Україні. Так, питома вага забезпечення страховим захистом будівель і споруд приватного сектору складає всього 1 %, медичним страхуванням охоплено 2 % населення, страхуванням життя — 7 %, страхуванням від нещасних випадків

7 %, страхуванням туристів — 8 % і страхуванням автокаско — 8 % [4. с. 25—26]. Ще гірші справи з страхуванням ризиків юридичних осіб.

Так, наприклад, спроби налагодити захист фермерів та інших аграріїв ще не дали відчутних результатів. Причина та ж — відсутність потужних страховиків. Відомо, що до початку 90-х років минулого століття страховий захист сільськогосподарських товаровиробників здійснював Укрдержстрах. Тут слабо проявлялися ринкові відносини. Але були й переваги. Беручи до уваги, що Україна досить велика країна (посідає за територією друге місце в Європі) страхування в Укрдержстраху дозволяло маневрувати страховими ресурсами і спрямовувати їх у ті господарства і регіони, які в той чи інший рік більше потерпали від природно-кліматичних катаклізмів. Таким чином, мав місце перерозподіл ресурсів між господарствами різних зон, що в цілому вело до зменшення потреби в коштах на страхування, робило його надійним і дешевшим для страхувальників. Варто зазначити, що на виплату страхових відшкодувань спрямовувалось 91 % страхових премій. Решта йшла на створення міжреспубліканського страхового резерву, фінансування попереджувальних заходів і лише 3 % на ведення справи. Зараз в країні відсутні страхові компанії, спроможні взяти на себе відповідальність по великому масиву об'єктів, яким є сільське господарство в цілому.

Заслуговує на увагу досвід вирішення цієї проблеми у Великій Британії. Тут існує єдиний спеціалізований страховик, що задовольняє потреби фермерів у страхових послугах. Це товариство взаємного страхування (ТВС) при Національному Союзі фермерів Великої Британії (НСФВ). ТВС має у кожному окрузі своє відділення. У Великій Британії територіальні групи фермерів (у середньому 25—30 господарств) обирають свого секретаря. Він здійснює ряд важливих функцій по представленню інтересів фермерів у НСФВ і навпаки. Секретар, як правило, особа з вищою фаховою освітою, яка сама веде господарство і користується авторитетом серед фермерів. Він одночасно є на місці представником ТВС з правом отримання комісійної винагороди залежно від обсягу сплачених фермерами страхових премій. Така винагорода складає 20—40 тис. фунтів стерлінгів на рік. ТВС забезпечує повне охоплення страхуванням майнових ризиків, а також життя фермерів, здійснює контроль за дотриманням технології виробництва продукції, приймає участь в оформленні страхових випа-

дків, слідкує за своєчасністю і правильністю страхових виплат. Звичайно, фермеру ніхто не забороняє здійснювати страхування в загальних комерційних страхових компаніях. Проте цей варіант маловірогідний по тій причині, що страхові тарифи в ТВС значно нижчі, ніж у звичайних страхових компаніях. Адже ТВС не ставлять за головну мету отримання прибутку. Фермери є співвласниками активів свого страховика. Тут менші витрати на ведення справи.

Приблизно така ж система страхування аграріїв діє в Нідерландах і Франції. Слід зазначити, що ТВС дуже розповсюджені в багатьох країнах. Лише в Західній Європі їх нараховується більше двох тисяч. У Японії на ТВС припадає біля 75 % обсягів страхування.

Що ж до України, то тут ТВС як тип страховика ігнорується. Не дивлячись на те, що Закон «Про страхування» (1996 р.) допускає створення ТВС, жодного страховика цього типу досі не було створено. Більше того, нова редакція Закону України «Про страхування», що знаходиться на розгляді у Парламенті, передбачає створення страховиків лише у формі акціонерних товариств. Уявляється, таке обмеження необґрунтованим.

У світовій практиці більше половини обсягу страхових премій надходить по накопичувальних видах страхування життя. В Україні питома вага премій по страхуванні життя ледь сягає 7,4 %. Нерідко це пояснюють низьким рівнем доходів населення. Разом з тим, слід звернути увагу на те, що депозити населення у банківській системі в останні роки, не дивлячись на негативний вплив кризових явищ, постійно зростають. Так, загальний обсяг депозитів за 2011 р. збільшився на 18,2 % і досяг 489,1 млрд грн [4, с. 25—26].

Премії за страхування життя склали торік лише 1.35 млрд грн. При цьому на ТОП-3 крупні компанії припадає більше 50 % страхових премій. Причину, в такій диспропорції розвитку ринку страхування життя знову слід шукати в площині довіри до страховиків і в більшій матеріальній вигоді населення від розміщення вкладів у банківську систему. По-перше, страхування життя здійснюється на термін як правило 10 і більше років. Це тривалий період з значною невизначеністю як фінансової надійності страховика, так і рівня інфляції грошової одиниці. Інша справа депозити в банках. Їх можна оформити на кілька місяців, або 1—2 роки з наступним правом пролонгації договору. По-друге, за розміщен-

ня коштів на депозитних рахунках банки сплачують владникам від 10 до 20 % річних. Страхові компанії України гарантують виплату 4 % річних. Крім того у разі отримання страховиком інвестиційного доходу від розміщення резервів він повинен 85 % цього доходу спрямувати страхувальнику. Враховуючи те, що компанії з страхування життя ще не мають достатньої кількості страхувальників, несуть великі витрати на ведення справи, фінансові результати за рік нерідко можуть бути і негативними. Таким чином, страхувальнику буде нараховано тільки 4 % річних. Уявляється, що більш обґрунтованою була б прив'язка розміру виплати інвестиційного доходу до вкладам зі страхування життя до розміру облікової ставки НБУ.

Довіру до страхових компаній у значній мірі підривають недостатньо прозорі правила і складені на їх основі договори страхування. Візьмемо для прикладу страхування автокаско. Цей вид страхування є одним із найрозповсюдженіших як в Україні, так і за її межами. В нашій країні понад 250 страховиків отримали ліцензії на страхування автомобілів. Приблизно стільки ж є в державі правил страхування автокаско. Різниця між текстом цих документів в різних компаніях іноді несуттєва, а нерідко буває, що правила передбачають приховані застереження, які дуже ускладнюють отримання у разі страхового випадку належного відшкодування. Наявність сотень «оригінальних» правил страхування однакових ризиків ускладнює роботу брокерів, аварійних комісарів, наглядового органу, судів, навчальних закладів і всіх тих, хто має відношення до розгляду справ по автострахованню, створює умови для шахрайства. Звідси логічно виникає потреба в опрацюванні типових правил страхування.

Разом з тим, слід шукати шляхи більшого охоплення автомобілів страховим покриттям. Зараз в Україні понад 10 млн зареєстрованих автомобілів. Більшість їх належить фізичним особам. Проте лише менше десятої частини з них є застрахованими. Основна причина — це високий віковий показник автопарку. В середньому по Україні він складає 19 років, тоді як на страхування більшість компаній приймає автомобілі віком до 8—9 років. Лише за цим критерієм понад 50 % автомобілів не підлягає страхуванню. Між тим, серед автомобілів, яким більше 9 років, є багато таких, що мало зношені і можуть використовуватись на рівні з тими, що експлуатуються 3—6 років, але мають великий показник пробігу. Тому має бути диференційний підхід до вирішення

питання про доцільність прийняття автомобілів старшого віку на страхування. Це слід робити залежно від пробігу авто і наявності довідки (техталону) про придатність його до експлуатації. За рахунок цього можна охопити страхуванням ще 1,5—2 млн автомобілів.

Здавалося б, недоліків у страхуванні повинно бути позбавлено обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВВНТЗ). Воно застосовується в Україні уже сьомий рік. За цей час охоплення полісами ОСЦПВВНТЗ зросло майже до 93 %. Є спеціальна структура — Моторне транспортне страхове бюро України (МТСБУ), яке здійснює координацію цієї роботи як по внутрішньому страхуванню, так і по полісах «Зелена карта», що забезпечують страхове покриття для подорожуючих на автомобілях за межами країни.

Проте, на ринку ОСЦПВВНТЗ останнім часом склалася складна ситуація. У 2011 р. МТСБУ отримало 4 тис. скарг і їх число невпинно зростає. Ці скарги зумовлені, головним чином, погіршенням стану врегулювання страхових подій. Так, якщо в 2010 р. 75 % страхових випадків урегулювалось протягом 90 днів (що занадто багато), то в 2011 році вже лише 50 % справ вирішувались протягом 150 днів, решта за межами цього терміну. Уявляється, що це є наслідком того, що страхові компанії не зацікавлені в прискоренні розрахунків. Їм вигідніше якомога довше затримувати виплати. В цьому їм допомагають судові органи, затримуючи на значний час розгляд справ про визнання винуватців у ДТП.

На нашу думку, в цю справу повинен більш активно втрутитись регулятор. Варто використати всі важелі впливу на кредиторів. У першу чергу слід різко скоротити розмір виплати комісійної винагороди (зараз вона сягає і до 40 % страхових премій). Це привело до вимивання з страхових компаній ресурсів, призначених на відшкодування збитків. Слід повести боротьбу з компаніями, які порушують законодавство і вдаються до застосування демпінгових тарифів на ОСЦПВВНТЗ.

Зараз дискутується питання про доцільність передачі ОСЦПВВНТЗ до державної страхової компанії, яку ще належить створити. Ми не поділяємо таку думку, оскільки це означало би грубе порушення антимонопольного законодавства і перекладання відповідальності за результати одного із масових видів комерційного страхування на державу, що не відповідає ринковим засадам гос-

подарювання. Варто йти іншим шляхом, а саме переглянути перелік членів МТСБУ і вивести з нього малопотужні і недисципліновані компанії, привести виплати комісійної винагороди до розумних меж (10—15 %), посилити контроль зі сторони ДАІ за наявністю полісів «автоцивілки», активніше запроваджувати оформлення ДТП у режимі «європейського протоколу» (піднявши ліміт виплат по ньому до 30 тис. грн), законодавчо зобов'язати суди розглядати справи по автомобільним претензіям протягом місяця.

Страховий ринок незабаром реально може поповнитися новим видом страхування. Мова йде про обов'язкове медичне страхування, яке передбачене Законом України «Про страхування» ще в 1996 р. Пройшло понад 15 років, проте організаційні питання стосовно запровадження цього дуже важливого компоненту медичної реформи остаточно не вирішені. Виступати в ролі страховика могли б в першу чергу страхові компанії, які вже мають досвід здійснення добровільного медичного страхування. Крім того, варто надати право здійснювати медичне страхування і компаніям зі страхування життя. В великих містах можуть бути створені і спеціалізовані медичні страхові компанії. Такий досвід є в багатьох країнах і він себе виправдав.

Зараз в Україні 76 страховиків, створених повністю або частково за участю іноземних інвесторів. Серед компаній з іноземним капіталом немає «трутнів», тобто компаній, які де-юре функціонують, а де-факто страховою діяльністю не займаються. Не виключено, що в перспективі страхування в Україні може опинитися в основному в руках іноземних власників. Така ситуація не є бажаною. Адже країна поступово втратить вигідний бізнес. Страховики, крім організації страхового захисту своїх клієнтів, акумулюють значні резерви і спрямовують їх в економіку через банківську систему і фондовий ринок. Тому парламенти і уряди багатьох країн вважають страхування пріоритетною галуззю і надають їй сприяння в розвитку. Цього не можна сказати про нашу реальність. Так, за останні 10 років до Верховної Ради було спрямовано кілька варіантів проекту Закону України «Про страхування». Але жодного року не знайшлося часу для розгляду проекту і прийняття потрібного документу. В Україні давно назріла потреба мати Страховий кодекс, який об'єднав би всі законодавчі акти з приводу страхування. Відносно набагато менша Болгарія уже кілька років тому створила такий документ, який визнаний на території Є С. По цьому шляху слід йти і нашій країні.

У тому, щоб прискорити реформування страхової справи до рівня європейських стандартів, зробити страхування надійним

захистом від ризиків, зумовлених непередбаченими обставинами, необхідно серйозно покращити інформаційне, наукове і кадрове забезпечення галузі. В країні немає належної інформаційної бази, де б зосереджувались дані про ризики, їх покриття, тенденції і нанесену шкоду. Така база необхідна як практикам, так і науковцям. Крім того, слід створити належні умови для користування наявною інформацією. Часто її безпідставно переводять у розряд «для службового користування», «комерційної таємниці» або надають лише на платній основі, хоча кошторисами наукових установ такі витрати не передбачені.

Зараз дослідження страхових проблем обмежуються головним чином підготовкою і захистом кандидатських і докторських дисертацій. За 1991—2011 рр. в Україні за дослідження страхової тематики отримали науковий ступінь кандидата наук 170 осіб і 16 — доктора наук. Здавалося б, що це досить велика когорта вчених, які обслуговують страхову галузь. Насправді це не так. Більшість кандидатів і особливо докторів наук після отримання відповідних дипломів переключилися на іншу роботу в вузах, або в сфері управління. Ніхто не координує таку науку. Звідси дублювання досліджень, погане висвітлення їх результатів, відсутність достатнього сприяння впровадженню досягнень. Немає жодного так званого фахового друкованого органу, який би висвітлював результати наукових досліджень у страхуванні.

Серйозному покращанню наукового забезпечення страхування могло б сприяти створення централізованого інноваційного фонду частина коштів, з якого Радою фонду спрямовувалась би на конкурсних засадах на наукові дослідження з найактуальніших тем. Навіть, якщо такі відрахування були б визначені в 0,2 % від страхових премій, то це дало б можливість щорічно спрямовувати на науку 30—40 млн грн, що суттєво позначилося б на виході актуальної наукової продукції і витрати на неї дуже швидко б окупилися.

Важливим для розвитку страхування є кадрове забезпечення компаній та інших формувань. За останнє двадцятиріччя в цій справі є певні досягнення. Фахівців страхового спрямування готують понад 10 вузів. Найбільшими можливостями в підготовці кадрів для страхування зараз володіє ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана». Відкрита тут 10 років кафедра страхування є самою потужною. Крім цього в КНЕУ працює створений при допомозі спонсора (СК «Скайд») Навча-

льно-практичний центр страхового бізнесу, який обладнаний сучасною технікою і дає змогу в значній мірі імітувати роботу страхової компанії. Нещодавно відкрито Інститут страхування, який моніторить результати наукових досліджень у країні і за її межами, здійснює власні напрацювання і використовує їх у процесі підготовки кадрів.

Страхові компанії залучають багато фахівців, які навчалися не в економічних вузах. Цей контингент випускників не отримує у вишах страхових знань. Для них, наприклад у КНЕУ, створені можливості набути другу вищу освіту за магістерською програмою «Страховий менеджмент». Багато з тих осіб, які зараз складають еліту страхового ринку, пройшли таке навчання.

Отже, з усього сказаного можна зробити такі висновки:

— у ризикових умовах розвитку соціально-орієнтованої економіки України страховому захисту суб'єктів господарювання і життєдіяльності індивідуумів повинно приділятися більше уваги, що позитивно позначиться на економічній безпеці держави і економічному використанні фінансових та інших ресурсів. Бажано протягом ближчих 10 років вийти на середньоосвітній рівень розвитку страхування;

— світовий досвід вчить, що страхова галузь повинна ґрунтуватися на великих страхових компаніях, які мають значні статутні капітали, висококваліфікований персонал, володіють досконалими страховими продуктами. Потрібно прискорити очищення страхового ринку від дрібних, реально не функціонуючих компаній, збільшити рівень капіталізації компаній як за рахунок нових інвестицій, так і поглинання і приєднання малих і середніх формувань. Наявність великих страховиків серйозно збільшить можливості внутрішнього ринку перестраховування. Такі компанії зможуть протистояти іноземним конкурентам, що збереже частину бізнесу за українськими власниками;

— страхування має ґрунтуватися на науковій основі, здійснюватися професіоналами, що вимагає значного покращення наукового і кадрового забезпечення страхових компаній. Доцільно вирішити питання пошуку джерел фінансування таких заходів, зокрема шляхом створення страховиками інноваційного фонду.

Упровадження висловлених пропозицій дало б можливість у значній мірі модернізувати страховий бізнес, підвищити довіру юридичних і фізичних осіб до страхування, що призвело б до збільшення страхових послуг і їх здешевлення.

Література

1. Закон України «Про страхування».
2. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України. Теорія, методологія, практика: Монографія. — К.: КНЕУ, 2009.
3. Нечипорук Л.В. Страховий ринок: закономірності становлення та розвитку в умовах глобалізації: Монографія. — Х.: Право, 2010.
4. Insurance Top. № 1(37) 2012.

Стаття надійшла до редакції 15 травня 2012 р.

УДК-336.774.3

Н. Л. Островська, аспірант кафедри банківської справи ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима гетьмана», начальник Управління кредитування Публічного акціонерного товариства комерційний банк «Глобус», м. Київ

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ МОНІТОРИНГУ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ ПРИ ІНВЕСТИЦІЙНОМУ КРЕДИТУВАННІ

АННОТАЦИЯ. Рассмотрены принципы расчета кредитных рисков, организацию кредитного мониторинга в банках и пути снижения кредитных рисков. Представлены различные методики оценки кредитного риска, используемые в мировой банковской практике. Предложен механизм улучшения существующей системы мониторинга кредитных рисков при инвестиционном кредитовании.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инвестиционное кредитование, банковские риски, кредитный риск, кредитный мониторинг.

ABSTRACT. The principles of calculating credit risk, credit monitoring organization in banks and ways to reduce credit risks. Presented by various methods for evaluating the credit risk used in the global banking practice. The mechanism of improving the existing system of monitoring credit risk in investment lending.

KEY WORDS: investment lending, bank risk, credit risk, credit monitoring.

АННОТАЦІЯ. Розглянуто принципи розрахунку кредитних ризиків, організацію кредитного моніторингу у банках та шляхи зниження кредитних ризиків. Представлено різні методики оцінки кредитного ризику, що використовуються у світовій банківській практиці. Запропоновано меха-